

Genderpaniek?

Tussen oktober 2019 en juli 2022 steeg het aantal meldingen voor transgenderzorg van 2820 naar 8630, blijkt uit recent onderzoek van het RadboudUMC in opdracht van het ministerie van Volksgezondheid. Een verklaring voor deze explosie hebben de onderzoekers niet, maar conservatieve critici krijgen er wel bij voorbaat van langs: die zouden voor 'morele paniek' en polarisatie zorgen.

Wie daar dan precies schuldig aan zouden zijn, blijft vaag. Men kan toch niet de christelijke patiëntenvereniging NPV bedoelen, die onlangs een keurige brochure uitgaf over het onderwerp. Daarin worden heel sereen de medische en ethische achtergronden geschetst van genderdysforie en transgenderisme. En ja, ook een in het christelijk denken gefundeerde kritiek op de hedendaagse genderideologie, maar beschaafd en redelijk. Van morele paniek is geen sprake: dit soort nuchtere en verhelderende geluiden zijn juist méér nodig in dit debat.

ANTON DE WIT

Katholieke familie

Na zijn biografie van zijn oom, Willibrord van Dijk, de oud-trappistenabt van Koningshoeven, publiceert Arnold van Dijk opnieuw over zijn familie. Dit keer betreft het iets meer dan een eeuw uit de geschiedenis van de familie Van Rooijen. Het is, zoals de ondertitel al zegt, de geschiedenis van een middenstandsfamilie: de Van Rooijens zijn wagenmakers die carrosseriebouwers worden, voordat het bedrijf uiteindelijk ten onder gaat.

Naast familiegeschiedenis is dit boek ook een tijdsbeeld: het speelt zich immers af tussen 1870 en 1980, om allerlei redenen een roerige tijd voor het Nederlandse katholicisme. Het toont de emancipatie van de katholieken en drukt je nog eens met je neus op het feit dat de bloeitijd zoals we die ons soms willen voorstellen, in feite maar heel kort duurde – als het al een onversneden bloeitijd was.

Enige kritische lezing is wel aanbevolen: waar Van Dijks eigen sympathieën in het spanningsveld behoud-vernieuwing liggen, lijkt heel (soms wat al te) duidelijk; het kleurt hier en daar ook de beschrijvingen van kerkelijke leer en praktijk.

Met dat in het achterhoofd is dit echter een mooie (en goed uitgegeven) aanvulling op het groeiende aanbod katholieke familiegeschiedenissen.

PETER DOORAKKERS

Aankondiging

De Vlaamse schilder Hans Memling (1430-1494) werkte vanaf 1465 in Brugge. Zijn prachtige schilderij *Annunciatie* was voor pianist Hendrik Vanden Abeele aanleiding voor het concertprogramma *Gratia plena*, 'Vol van genade'.

Op het schilderij zien we hoe Maria in haar slaapkamer wordt 'gestoord' tijdens het bidden van het brevier, en van de engel Gabriël hoort dat zij zwanger zal worden van de Heilige Geest. Een boeket leliën illustreert haar puurheid, die ook te horen in de muziek.

Deze cd is een samenwerking tussen blokfluitensemble The Royal Wind Music en het door Vanden Abeele gestichte vrouwenensemble Psallentes. De muziek zou Maria best behagen. We horen gregoriaans en vijftiende-eeuwse polyfonie. Het driestemmige chanson *De tous*

Brochure: M-V-X-Y. Over geslacht, gender en identiteit.

Uitgever: NPV

Gratis te downloaden of tegen verzendkosten te bestellen via npvzorg.nl/genderbrochure

Arnold van Dijk, Van Rooijen en Zonen – Geschiedenis van een katholieke middenstandsfamilie 1870-1980

Uitgeverij Walburg Pers
Pagina's: 304 | € 24,99
ISBN 978 94 64560 44 2

Psallentes & The Royal Wind Music - To Memling #1: Gratia Plena

Le bricoleur 5425029680142

biens plaine van Hayne van Ghiseghem heeft een centrale plaats: verschillende componisten namen het als uitgangspunt voor hun polyfonie. Zo voeren beide ensembles gezamenlijk het kyrie van de *Missa De Tous Bien Plaine* van Jacob Obrecht uit. Obrecht is altijd lang van stof, maar zijn melodische vindingskracht overtuigt mij steeds. Er wordt prachtig gespeeld en gezongen; rank en helder, zoals het water in de karaf op het schilderij van Memling.

ARNOUD HEERINGS

Metaplot

De Chinese Yuja Wang is de beste pianiste van dit moment: een podiumbeest, technisch zo goed als volmaakt en in staat de meest complexe muziek overzichtelijk te presenteren. Een kritische noot bij haar uitvoeringen plaatsen, is *not done* - en toch wil ik dat doen.

Het gaat mij niet om haar spel, maar om de gekozen compositie. Componist Teddy Abrams houdt van Gershwin en laat dat in zijn nieuwe pianoconcert merken ook. Ik heb er een paar maal naar geluisterd maar kon er mijn aandacht moeilijk bij houden en werd er zelfs wat moe van: zo veel gestaalde perfectie, zo veel noten.

Waarom overtuigt deze muziek me niet? Het antwoord vond ik bij de criticus David Mermelstein. Hij schreef in *The Wall Street Journal* dat het stuk "aan originaliteit ontbreekt, al is het ondergedompeld in vakmanschap", en dat er "een visie ontbreekt die de som der delen overstijgt".

Vooral dat laatste vind ik significant. Gershwin en Abrams zitten vol aanstekelijke ideeën die de moeite waard zijn, maar een caleidoscoop aan muzikale impulsen maakt nog geen goede muziek. Daarvoor is een grote vorm nodig, een muzikaal metaplot waarin de ideeën zin en betekenis krijgen. Dat ontbreekt.

ARNOUD HEERINGS

Schouwers

In Nederland denken we al snel dat een Nederlandse componist niet zo veel voorstelt. Zo zijn wij ook de Duits-Nederlandse Johann Wilhelm Wilms (1772-1847) 'vergeten'. Dat is spijtig, omdat er in zijn muziek veel te genieten valt.

Dat Wilms een tijdgenoot van Beethoven was, hielp natuurlijk niet: wie kon tegen deze gigant op? Dat Wilms de melodie van *Wien Neêrlandsch bloed* componeerde, hielp al evenmin: muzikliefhebbers hebben na het horen ervan waarschijnlijk meewarig de schouwers opgehaald en geen andere composities van Wilms meer beluisterd.

Dat kan nu worden rechtgezet. Het G.A.P. Ensemble speelt kamermuziek van deze ook internationaal succesvolle componist. Het prima *Pianokwartet op. 22* laat de stijl van de jonge Beethoven horen. De muziek zit goed in de vorm en Wilms toont zich bedreven in de *Thematische Arbeit*, het handelsmerk van de Duitse muziek in deze periode. Het is het vermogen om grote gehelen te bouwen op basis van thema's en motieven. Het geeft de compositie een grote lijn.

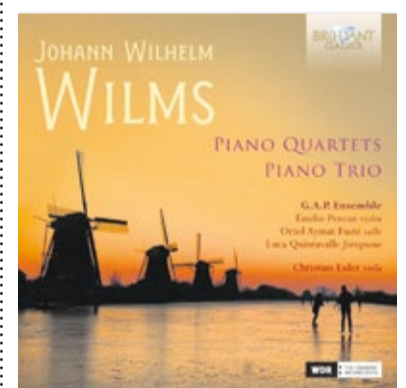
Het G.A.P. Ensemble voelt deze lijn goed aan en is daarmee een overtuigend pleitbezorger an deze ten onrechte ondergewaardeerde Nederlandse componist.

ARNOUD HEERINGS

The American Project. Yuja Wang (Piano), Louisville Symphony Orchestra o.l.v. Teddy Abrams

Deutsche Grammophon
4864478

Wilms, Piano Quartet en Piano Trio. G.A.P. Ensemble

Brilliant Classics 96788